

Tisztsége: bizalmi Tagsági viták a tsz-ekben

Választásokat tartanak a szakszervezetekben. Öreg barátommal beszélgettünk erről, s ő határozottan kijelentette, hogy igen fontos tisztségviselő a bizalmi. Miért? — kérdeztem vissza. — Azért — mondta — mert a bizalmi áll legközelebb választóhoz, velük együtt dolgozik, fizetése, normája, életkörülménye pontosan olyan, mint a körülötte levő embereké. Öröme, gondja megegyezik a többiekével. S még egyet ne felejtünk el — hangsúlyozta — a szervezet munkások körében a bizalmi tisztsége tekintetében a legrégebbi múltra. A bizalmiak mindig élvezték a munkatársak megbecsülését, követüknek, szószólóknak választották és választják ma is.

A Szegedi Kenderfonógyárban — amely több mint százéves múltra tekint vissza — hasonló története van a szakszervezeti életnek. A századforduló táján, s a huszas-harmincas években is a bizalmiak szervezték meg a sztrájkokat, harcoltak béremelésekért, s történelmi tény, hogy a felszabadulás után hazánkban itt alakult meg az első szakszervezeti bizottság. A kenderfonógyári dolgozók ma is nagyra értékelik a bizalmi tisztséget, s csak olyan társuknak adják e posztot, akit szeretnek, akinek tekintélye van a csoport előtt, s tudják róla, hogy kiáll értük.

Boros Gyevi Jánosné több mint huszonegy éve dolgozik a fonoda előkészítőjében, s korábban is élvezte munkatársai bizalmát a bizalmi tisztségben.

Alacsony termetű, fiatal asszony. Munkatársa mondta róla, hogy nem kenyerre a beszéd, de magatartásával, munkájával, bátor szókimondásával élvezi társai megbecsülését. A fonoda sohasem volt „leányfalom”, bár az utóbbi években a kenderfonóban is sokat javítottak a munkakörülményeken. Új gépeket vásároltak, klímaberendezést szereltek föl a terembe, porelszívót alkalmaznak. Ettől függetlenül jegezte meg a művezető, hogy „le a kalappal” az itt dolgozó lányok és asszonyok előtt. Boros Gyevi Jánosné a közösség szeretete kísérte. Szakmáját igen régen tanulta, az ötvenes évek elején a budapesti Sortexben, majd hazajött Szegedre, s a kenderfonóban helyezkedett el.

— Most milyen munkát végez? — kérdeztem tőle. — A Dublir-gépen dolgozom. A kenderkikészítőből hozzánk került anyagot átengedem a gépen. s megadom neki a nyújtóknak szükséges méretet. A gépünkön pontosan méri egy szerkezet a hosszát és a vastagságát.

— Beszéljünk a szakszervezeti csoportról. Úgy tudom, hogy korábban is Ön volt a bizalmi, s most újból megválasztották. Hányan tartoznak a csoportjába? Mi-

ről beszélt a bizalmiértékelésen?

— Hosszú ideje én vagyok a bizalmi, s most még többen kerültek a csoportba, huszonnyolcan vagyunk, akik együtt dolgozunk az előkészítőben. Miről beszéltem? A főbizalmi, Szabó Imréné tartott bevezetőt, majd röviden én is elmondtam, amit szükségesnek találtam. A segélyekről, az üdülésekről, a bérekéről és olyan dolgokról, ami érdekelte a társaságot.

— S mi érdekelte a „társaságot”?

— Sokan vitakoznak is, például egyik dolgozó kérszasan beteg volt, de közölszen sem tudtuk segélyt adni neki. Tudja, úgy vagyunk mi, hogy annak szavazunk meg szociális juttatást is, aki velünk együtt húz, aki hozzájárul a közösség minden tennivalójához. A kihúzó nem is tudom, miért aspirál támogatásra, mi úgy vagyunk ezzel, hogy aki ad, az kaphat is. Nincs igazam?

— Igaza van. S egyéb dolgok?

— Főleg a munkaruhák ügyével van gond. Cipőt is kérnek évek óta, de nem kapunk.

— Miért nem?

— Én sem tudom. Mondják, hogy majd fölterjesztik, s választ adnak, de évek óta nincs válasz. Ez nem jó, egyszerűbb volna, ha nyíltan kijelentnék, erre nincs pénz a vállalatnak. A nyílt beszéd híve vagyok, akkor is, ha nem adnak valamit, az ember megérti és szóból ért a magyar. Itt a szappanügy is, most azt akarják, hogy pénzt adnak helyette, magam nem helyeslem, mert olyanok is akadnak, akik a szappan árát másképp költik. Az üdülések is érdekesek.

— Hogyan?

— Van amikor öten is mennének, de előfordul, hogy ott a beutaló és nem kell senkinek. Legutóbb is rábeszéltem Ecseki Árpádnét, akinek sok családi gondja, gyászta volt, hogy menjen el pihenni egy szakszervezeti beutalóval, hiszen huszonöt jeve itt koptatja magát. Vé-

gül hallgatott rám és elment, most meg nem győzi mesélni az élményeit.

— Sok dolga van a bizalminak?

— Akad, a szabályzat szerint több mint harminc ügyben kell a bizalmi meghallgatni, véleményét kikérni. A művezetővel együtt döntünk bérügyekben, munkavédelmi kérdésekben, s aztán ott vannak a „tisztá” szakszervezeti tennivalók: üdülés, segélyezés, tagsági kérdések és most föl se tudnám sorolni mi minden.

— Milyen ügyekben keresik meg a bizalmi leggyakrabban?

— Általában szociális kérdésekben jönnek hozzám. Elmondom a munkaruha-problémánkat. Nekünk adnak egy munkaruhára körülbelül 300 forintot, de mi a kis otthonlakat szeretjük jobban, mert azokat könnyen lehet mosni, nem ragad rá úgy a kenderpor, az olaj. Otthonkát kettőt-hármat is vehetünk a munkaruha árából. De sokáig vita volt, s nem akarták kifizetni, mert azon a számlán nem volt rajta, hogy munkaruha. Hát örülünk, hogy ezt sikerült elintéznünk.

— Hogyan fogadta a választás eredményét?

— Megmondom őszintén, én kértem, hogy ne válaszsanak meg, mert néhány év múlva elmegyek nyugdíjba, de nem egyeztek bele. Mind azt mondta, hogy akkor is bizalmi akar szavazni, ha három év múlva elmegyek. Bevallom, jólesett és boldognak érzem magam, örömmel töltött el a munkatársak ragaszkodása.

— Úgy hallottam, hogy Ön csendes ember.

— A főlégszószótyárkodást valóban nem szeretem, de ha kell, kinyitom a számat, nem beszélék sokat, de megmondom, hogy mi a bajunk, miként csinálják, hogy nekünk is jó legyen. Minek csürjük-csavarjuk, nincs igazam?

— Igaza van!...

Gazdag István

Haltárolók a Szigetközben

Haltároló építését kezdte meg a szigetközi Nagybjacs határában a győri Előre Halászati Szövetkezet. A saját erőből 9 millió forintos költséggel létesülő mesterséges tó építésén már dolgoznak a nagy teljesítményű földmunkagépek. Már az idén nagy mennyiségű halat tárolnak benne a lakosság téli ellátására. A halászati szövetkezet átvett egy 58 hektáros, elha-

nyagolt állapotban levő tórendszert is. Ezeket a tavakat megtisztítják, rendbe hozzák, s már az idén több vagyon pontyot és növényevő halat tenyésztenek bennük. (MTI)

Levonás a munkabérből

Hosszabb ideje nem fizetett lakbért M. V. szegedi olvasónk. Legutóbb ismét felszólítást kapott az elmaradt lakbér megfizetésére, és közölték vele, hogy amennyiben záros határidőn belül nem fizeti ki a hátralékot, akkor a bíróság útján munkabérének ötven százalékát letiltják. Olvasónk úgy tudja, hogy a munkabérnek csak 33 százalékát lehet tartozás címen letiltani. Kéri, adjunk tájékoztatást, mit mond ezzel kapcsolatban a jogszabály, továbbá azt is szeretné tudni, hogy esetleg netán táppénzes beteg lesz, akkor is kell-e a tartozást fizetnie?

A bírósági végrehajtás szabályai 1980. január 1-től megváltoztak. (1979. évi 18. tvr.). Továbbra is érvényben van az, hogy a munkabérből általában legfeljebb 33 százalékot lehet levonni. A most megjelent rendelet bő-

A megye ügyészi szervei — a Legfőbb Ügyészség által elrendelt országos vizsgálat részeként — tájékoztattak a mezőgazdasági termelőszövetkezeteknél a szövetkezeti döntőbizottságok eljárásainak és határozatainak törvényességével kapcsolatban. A lefolytatott vizsgálat általánosításra is alkalmas megállapítás az volt, hogy a szövetkezeti döntőbizottságok lelkiismeretesen, körültekintően foglalkoznak a tagsági vitás ügyekkel. A vizsgálatok 23 szövetkezeti döntőbizottságot érintettek (a megyében működő termelőszövetkezeti döntőbizottságok egyharmadát), a vizsgálatot érintett termelőszövetkezetekben 16 733 tag dolgozik, a vizsgált ügyek száma 182 volt. Ez azt jelenti, hogy a tagság alig több, mint 1 százaléka fordult vitás ügyben döntőbizottsághoz.

A vizsgálati tapasztalatok szerint a döntőbizottsági ügyek viszonylag alacsony száma azzal magyarázható, hogy a termelőszövetkezetek vezetése a tagok és a szövetkezetek érdekeit érintő kérdésekben megfontoltan jár el. Ez vonatkozik a leadott hatáskörrel rendelkező üzem vezetőkre is. A vezetés a tagok jogos érdekeit elismeri, a megfelelő anyagi eszközök birtokában ezek kielégítéséről is tud gondoskodni. Viszonylag kiegyensúlyozott a tagsági vita alapjául szolgálható fegyelmi és kártérítési eljárások gyakorlata is. A döntőbizottsági határozatok — minthogy ezekről nemcsak az eljárásban szereplő tagok, hanem azok közvetlen munkahelyi kollektívája, sőt a döntőbizottságot terhelő beszámolási kötelezettségből eredően a közgyűlésen az egész tagság is tudomást szerez — alkalmasak voltak a munkahelyi kollektívák tagjai magatartásának a formálására, a jó társadalmi és politikai közérzet megerősítésére, a tagság nevelésére, jogtudatának alakítására.

A döntőbizottságok eljárásával helyesen szolgálták a szövetkezetek működésével kapcsolatos gazdaságpolitikai, szövetkezetpolitikai célkitűzéseket, a tagságról való gondoskodás, a munkafegyelmegszilárdítása, a társadalmi tulajdon védelme célkitűzéseit, s alapján a helyesen érvényesültek a jogalkalmazás jogpolitikai irányelvei is.

Kifogásolható hiányosságok elsősorban eljárási jogi kérdéseket adódtak. Elavultak voltak a döntőbizottság működését rendező ügyrendek, nem szerepeltek az időközben bekövetkezett jogszabály-módosítások, illetőleg a szövetkezeti döntőbizottságok tagjai nem minden termelőszövetkezetben kapták meg ezeket. A döntőbizottságok működését részleteiben az ügyrendek határozzák meg, s a tagok (raktáros, magtáros, ügyviteli dolgozó, esztalgályos, gépkocsivezető, növénytermesztési brigádvezető stb.) a nem teljesen kielégítő oktatás mellett főleg ezekből ismerhetnék meg feladataikat.

A szövetkezetek egyébként megnyugtatóan gondoskodtak a döntőbizottságok zavartalan működéséhez szükséges feltételek biztosításáról a helyiség, adminisztráció, egyéb kérdések tekintetében. Általánosításra alkalmas volt a tapasztalatunk az is, hogy a szövetkezetek jogtanácsosai következetesen kísérhetők volna figyelemmel a döntőbizottságok működését a jogszabályok rendelkezéseire betartására, a határozatok megalkotásának szempontjából. Volt olyan tapasztalatunk is azonban, amikor a jogtanácsos „segítségnyújtása” már sértette a döntőbizottság hatáskörét, így például: magát a döntőbizottság elnökét is a jogtanácsos idézte meg a tárgyalásra.

A döntőbizottságok — helyesen — a szóban előterjesztett kérelmeket írásba foglalták, s mind az írásbeli kérelmekben, mind a szóbeli kérelemről készített jegyzőkönyvekben feltüntették az érkezés időpontját is. Körültekintően gondoskodtak a tagok meghallgatásáról, biztosították azt a lehetőséget, hogy a tagok a kérelmet, fellebbezést a tárgyaláson szóban is kiegészíthessék, beszerették a szükséges, a felajánlott bizonyítékokat is. A jogszabályok azt írják elő, hogy a döntőbizottságok 3 tagú tanácsban járnak el. Általában kifogásolhatók voltak a döntőbizottságok írásos határozatai. A jogszabály azt írja elő, hogy a határozatban meg kell jelölni a döntést, a teljesítés módját, határidejét és a jogorvoslati lehetőséget. A határozatok nem mindig voltak megnyugtatóak a döntés lénye-

gének rögzítése, a teljesítés módja, határideje, a jogorvoslati lehetőség, illetőleg az indoklás szempontjából. Nem „döntött” az ügyben az a döntőbizottság, amely határozatában arról rendelkezett, hogy „a pontos, összegszerű kidolgozást el kell végezni, és annak alapján kell a felmerülő összeget kifizetni.” De az sem, amelyik az ügyet — új határozat meghozatala céljából — illetékeségből a takarmányipari főigazgatóvezető „hatáskörébe” felelt át. Egy másik döntőbizottság az ügyet „átvizsgálásra” adta vissza a könyvelésnek. Ezek a döntőbizottságok arról feleltek meg, hogy joguk és kötelességük a tényállás pontos tisztázása, ennek érdekében akár szakértő igénybevétele, tanúk meghallgatása, illetőleg az összes szükséges bizonyítékok beszerzése, s végső soron az ügyet érdemben eldöntő határozattal kell lezárniuk. Az előbbi esetekben ugyan eltehetően határozathozatali kötelezettségüknek — formailag — de nem döntötték el az ügyet.

A határozatok általában megfeleltek a jogszabályokban írt rendelkezéseknek, s a jogalkalmazás jogpolitikai irányelveinek. Így például az egyik szövetkezet döntőbizottsága a szakszervezet áthelyezési határozatát megváltoztatta, a tagot eredeti munkakörébe visszahelyezte, mert megállapította, hogy az áthelyezés lényegében fegyelmi vétség elkövetése miatt, de szabályszerű fegyelmi eljárás és fegyelmi határozat hiányában került sor. Nem kielégítő a szövetkezeti döntőbizottságok gyakorlata a határidő betartásánál. Több ügyben jelentős késedelemmel tartották tárgyalást, hoztak döntést. Hiányosság az is, hogy a határozatokban nem mindig helyesen oktatják ki a tagot a jogorvoslat igénybevételenek lehetőségére.

Az ügyészi szervek a vizsgálat eredményeként 2 órást, 16 felszólalást, 13 jézést nyújtottak be a törvénysértő határozatok megváltoztatására, illetve a helyes gyakorlat kialakítása érdekében. Dr. Csohány László

Műhelyház

Budapesten, az Alpári Gyula utca 14—16. számú telken, a Bazilika mellett, megkezdődött az új kerületi Ingatlankezelő Vállalat új műhelyházának építése.

Régi gond volt a Belvárosban, hogy az IKV-nak nem volt központi műhelyháza. A jelenlegi műhelyt sötét pincékben, egymástól távol helyezhette el. Itt pedig nincs lehetőség a bővítésre, a korszerűsítésre, így fenntartásuk sem gazdaságos. A feladat viszont jelentős: a zömében a századforduló idején épült házaknak különösen fontos gondját viselni, a bennük gyakrabban előforduló hibák pedig gyors javításra szorulnak.

A tervek szerint 1982 végére magasodik majd az 520 négyzetméter alapterületű, hétszintes műhelyház. (MTI)

Új gyümölcsfeldolgozó

A kubai Camagüey tartományban új gyár lépett üzembe, ahol az exportra szánt citrusfélék válogatását és elsődleges feldolgozását végzik. Az új üzem korszerű, nagy teljesítményű berendezésekkel látta el. Ezek óránként körülbelül 15 tonna gyümölcsöt dolgoznak fel.

A gyár termékeinek jelentős részét a szocialista országokba exportálják. Dr. V. M.

Zsebenciklopédia

Az új, egykötetes szovjet enciklopédia 80 ezer címszót tartalmaz. Alapjául a harminckötetes Nagy Szovjet Enciklopédia és több, ágazati tudománnyal foglalkozó lexikon szolgált.

A lexikon jelentős része — a cikkek egytizede — a Szovjetunióval foglalkozik. Számos információt tartalmaz a világtörténelmi fejteget is, amelyben ismertek minden fontosabb eseményt az ókortól napjainkig. Részletes adatokat közölnek a világ mai politikai arculatáról, és a nemzetközi kapcsolatok eredetéről, történetéről is. Helyet kapott az enciklopédiában mintegy húszezer ismert személyiség rövid életrajza is. (APN)

Az enciklopédia több cikke a világkultúráról, irányzatairól, a különböző stílusokról, műfajokról ad ismeretést. A megemlékett irodalmi és művészeti alkotások száma eléri a húszezret.

A szerkesztő bizottság, Alekszandr Prohorov akadémikus vezetésével, a lehető legnagyobb tömörségre törekedett. A kötet számára különleges, vékony papírt állítottak elő, a cikkeket háromhasábosra tördelték, a nyomtatáshoz speciális betűtípust használtak, hogy minél több anyagot közölhessenek.

Már tervezik az enciklopédia újabb kiadásait is. (APN)